

12 Ιουνίου, 1996

[ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ,

Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΦΥΛΑΚΩΝ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 998/95)

Προσφυγή βάσει του Άρθρου 146 του Συντάγματος — Προθεσμία —
Έναρξη — Πλήρης γνώση του περιεχομένου της προσβαλλόμενης
πράξης — Δεν υπήρχε γνώση στην κριθείσα περίπτωση — Η προ-
σφυγή εμπρόθεσμη.

5

Φυσική Δικαιοσύνη — Προηγούμενη ακρόαση — Πειθαρχική δίκη —
Διεξήχθη ερήμην του κατηγορουμένου — Η απουσία του οφειλόταν
σε δική του επιλογή με βάση τα γεγονότα — Η φυσική δικαιοσύνη δεν
παραβιάστηκε — Ούτε απαιτείτο εκ νέου ειδοποίηση του κατηγορου-
μένου για να εμφανιστεί προς μετρίασμό της ποινής.

10

Προσφυγή βάσει του Άρθρου 146 του Συντάγματος — Αγορεύσεις — Δεν
συνιστούν μαρτυρία — Δεν αποδεικνύουν γεγονότα.

Φυλακές — Πειθαρχικό δίκαιο — Καν. 11(1) (B) (δ) των περί Φυλακών
Κανονισμών — Παρακοή νόμιμης διαταγής — Διαταγή του Διευθυ-
ντή των Φυλακών ημερομηνίας 17/11/93 — Δεν περιέχει διαταγή για
ορισμένη ενέργεια — Η παράβασή της δεν συνιστά παρακοή νόμιμης
διαταγής.

20

Ο αιτητής προσέφυγε κατά της καταδίκης του και της ποινής για
δύο πειθαρχικά παραπτώματα.

Το Ανώτατο Δικαστήριο, μερικώς ακυρώνοντας την επίδικη από-

φραση, αποφάσισε ότι:

- 5 1. Σαφώς η επιστολή του δικηγόρου του αιτητή δεν αποκαλύπτει γνώση του περιεχομένου της προσβαλλόμενης απόφασης και δε χρειάζεται να εξεταστεί άλλο θέμα. Αναφέρεται στην επιστολή ότι ο αιτητής πληροφορήθηκε ότι διεξάχθηκε δίκη στην απουσία του και παρατίθενται λόγοι για τους τους οποίους θα έπρεπε να ανακληθεί κάθε απόφαση, ποιου περιεχομένου δεν αναφέρει, που λήφθηκε στην απουσία του. Η προσφυγή δεν είναι εκπρόθεσμη.
- 10 2. Ούτε ο αιτητής ούτε ο δικηγόρος του εμφανίστηκαν κατά την ορισθείσα ημέρα και ώρα. Προκύπτει πλήρης γνώση του αιτητή ως προς την ημέρα και ώρα που ορίστηκε προς διεξαγωγή της πειθαρχικής δίκης. Οφειλόταν σε δική του επιλογή η μη εμφάνιση που απέληξε σε διεξαγωγή της διαδικασίας ερήμην του.
- 15 3. Η αγόρευση δε συνιστά μαρτυρία και δε θεμελιώνονται γεγονότα διά μέσου της.
- 20 4. Η υπόθεση **Παπαπέτρου ν. Δημοκρατίας** διακρίνεται από την παρούσα.

 Εν προκειμένω ορίστηκε ημέρα και ώρα διεξαγωγής της πειθαρχικής διαδικασίας εν είδει δίκης. (Βλ. τον Καν. 11(2) των περί Φυλακών (Υπηρεσία Φυλακών) Κανονισμών του 1948 σε συνδυασμό με τον Καν. 153 των περί Φυλακών Κανονισμών του 1950, όπως τροποποιήθηκαν). Εφόσον εμφανιζόταν και βρισκόταν ένοχος μετά την αξιολόγηση της ένορκης μαρτυρίας που κατά τους Κανονισμούς προσάγεται όταν ρητώς ή εξυπακουομένως ο πειθαρχικά διωκόμενος αρνείται ενοχή, αναμφιβόλως θα είχε το δικαίωμα να ακουστεί προς μετρίασμό της ποινής. Η επιλογή του όμως να μην ασκήσει το δικαίωμά του να εμφανιστεί για να συμμετάσχει στη διαδικασία αφορούσε σε όλο το φάσμα της και δεν επέβαλλε τη διάσπασή της για να του δοθεί εκ νέου η ευκαιρία την οποία αρνήθηκε. Όπως δεν επιβάλλεται τέτοια διάσπαση ακόμα και ποινικής δίκης όταν αυτή, κατά την ποινική δικονομία, διεξάγεται στην απουσία του κατηγορουμένου.
- 25 5. Δε στοιχειοθετείται εν προκειμένω η πρώτη κατηγορία. Έχει γίνει αναφορά σε συνταγματικά δικαιώματα που κατ' ισχυρισμόν παραβιάστηκαν, αλλά δεν χρειάζεται να επεκταθώ σ' αυτά. Η ίδια η διαταγή της 17 Νοεμβρίου 1993 καθορίζει και τη συνέπεια του να "μη απαντά στο τηλέφωνο" μέλος του προσωπικού που απουσιάζει με άδεια ασθένειας. Αυτό το μέλος θα θεωρείται ότι απουσιάζει
- 30
- 35
- 40

Ξει αδικαιολόγητα από την εργασία του ή ότι παραβιάζει την άδεια ασθένειας και θα αντιμετωπίζεται ανάλογα με την περίπτωση, με βάση τους σχετικούς Νόμους και Κανονισμούς. Το Δικαστήριο δε βρίσκεται μπροστά σε διαταγή για ορισμένη ενέργεια αλλά μπροστά σε προσδιορισμό συγκεκριμένων συνεπειών από την ορισμένη παράλειψη. Σε αντίθετη περίπτωση, θα προέκυπτε και το αν συνιστά την ηθελημένη (willful) παρακοή σε νόμιμη διαταγή η παράλειψη απάντησης τηλεφωνικής κλήσης από άνθρωπο που φέρεται να κοιμάται.

5

6. Η προσφυγή επιτυγχάνει μερικώς. Ως προς την καταδίκη στην πρώτη κατηγορία και την ποινή που επεβλήθη γι' αυτήν, ακυρώνεται. Ως προς το υπόλοιπο μέρος της, επικυρώνεται. Δεν εκδίδεται διαταγή για έξοδα.

10

15

Διαταγή ως ανωτέρω.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Παύλου v. Δήμου Λεμεσού (1994) 4 Α.Α.Δ. 1771,

20

Παπαπέτρου v. Δημοκρατίας (1993) 4 Α.Α.Δ. 1030.

Προσφυγή.

25

Με την παρούσα προσφυγή προσβάλλεται η απόφαση του Διευθυντή των Φυλακών με την οποία βρήκε τον Αιτητή ένοχο σε δύο κατηγορίες για πειθαρχικά παραπτώματα και του επέβαλε ποινή προστίμου £10 στην κάθε μια.

30

A. Σ. Αγγελίδης, για τον Αιτητή.

A. Χριστοφόρου, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους Καθ' ων η αίτηση.

35

Cur. adv. vult.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ.: Στις 31 Αυγούστου 1995 ο Διευθυντής των Φυλακών βρήκε τον αιτητή ένοχο σε δυο κατηγορίες για πειθαρχικά παραπτώματα και του επέβαλε ποινή προστίμου £10 στην κάθε μια. Επίσης του αφείρεσε ένα σήμα καλής διαγωγής για την "κατ' επανάληψη προκλητική και απειθαρχητη συμπεριφορά του". Η προσφυγή δεν αφορά στο μέρος της απόφασης ως προς το σήμα. Προσβάλλεται το κύρος της απόφασης ως προς τα πειθα-

40

χικά παραπτώματα και την ποινή που επεβλήθη γι' αυτά.

5 Η πειθαρχική διαδικασία διεξήχθη στην απουσία του αιτητή και, κατά τον βασικό ισχυρισμό του, παραβιάστηκαν οι αρχές της φυσικής δικαιοσύνης. Ο Διευθυντής τον βρήκε ένοχο αλλά και με-
τά από αυτό του επέβαλε ποινή χωρίς να του δώσει την ευκαιρία να ακουστεί. Όσα του λέχθηκαν από προϊστάμενό του ως προς την ημερομηνία της δίκης, οδήγησαν σε σύγχυση.

10 Την 1 Σεπτεμβρίου 1995 ο αιτητής απηύθυνε επιστολή προς το Διευθυντή των Φυλακών. Είναι η άποψη των καθ' ων η αίτηση πως εξ αυτής συνάγεται πλήρης γνώση της προσβαλλόμενης απόφασης, γεγονός που καθιστά την προσφυγή, η οποία ασκήθηκε στις 21 Νο-
15 εμβρίου 1995, εκπρόθεσμη. Ως προς τα άλλα, υπέδειξαν πως ο αιτητής είχε ειδοποιηθεί για την ημερομηνία και ώρα που ορίστηκε προς διεξαγωγή της πειθαρχικής δίκης. Η ερήμην εκδίκασή του οφειλόταν στη δική του παράλειψη να ασκήσει το δικαίωμα ακρό-
20 ασης είτε ως προς το θέμα της ενοχής είτε ως προς το θέμα της ποι-
νής.

Συνοψίζω και την απάντηση του αιτητή στο θέμα της προθε-
σμίας. Όπως και στην υπόθεση *Γιώργος Παύλου v. Δήμου Λεμε-
35 σού* (1994) 4 Α.Α.Δ. 1771, πριν την εξωτερίκευση της προσβαλλόμενης απόφασης με γνωστοποίηση στον αιτητή, η απόφαση που εί-
χε ληφθεί συνιστούσε *intertum*. Εν πάση περιπτώσει, δεν αποκα-
λύπτει η επιστολή του δικηγόρου πλήρη γνώση των στοιχείων της προσβαλλόμενης απόφασης. Η προθεσμία ενεργοποιήθηκε όταν
25 στις 22 Σεπτεμβρίου 1995 του επεδόθη αντίγραφο του κατηγορη-
τηρίου μαζί με τα πρακτικά της ακρόασης, στα οποία φαίνεται ότι
30 κρίθηκε ένοχος και ότι του επεβλήθη ποινή ή έστω στις 11 Σε-
πτεμβρίου 1995, όταν ο Διευθυντής απάντησε στην επιστολή του δικηγόρου του.

35 Σαφώς η επιστολή του δικηγόρου του αιτητή δεν αποκαλύπτει γνώση του περιεχομένου της προσβαλλόμενης απόφασης και δεν χρειάζεται να εξεταστεί άλλο θέμα. Αναφέρεται στην επιστολή ότι ο αιτητής πληροφορήθηκε ότι διεξάχθηκε δίκη στην απουσία του και παρατίθενται λόγοι για τους τους οποίους θα έπρεπε να ανα-
40 κληθεί κάθε απόφαση, ποιου περιεχομένου δεν αναφέρει, που λή-
φθηκε στην απουσία του. Η προσφυγή δεν είναι εκπρόθεσμη.

Τα περί την παραβίαση των αρχών της φυσικής δικαιοσύνης, αποτελούν αιτιάσεις. Από την ένορκη μαρτυρία που προσάχθηκε, όπως τη δέχθηκε ο Διευθυντής, προκύπτουν τα ακόλουθα: Στις 28

Αυγούστου 1995 ο Λειτουργός Φυλακών Θ. Πετάσης πληροφόρησε τον αιτητή τηλεφωνικώς πως η ακρόαση της υπόθεσης ορίστηκε στις 31 Αυγούστου 1995 στις 10.00 π.μ. και τον κάλεσε να προσέλθει προς παραλαβή των κατηγορητηρίων. Ο αιτητής του απάντησε “δεν ξέρω αν θα έλθω γιατί είμαι νύκτα και όταν θα γυρίσω μέρα θωρούμε”. Ο Λειτουργός του είπε πως αν το επιθυμούσε θα μπορούσε να εισηγηθεί στο Διευθυντή τον ορισμό άλλης ημέρας και ώρας που θα τον βόλευε. Η απάντησή του ήταν “όχι, όχι, ας το να δω”. Στις 30 Αυγούστου 1995 στις 7.00 π.μ., ο αιτητής παρέλαβε τα κατηγορητήρια και ο ίδιος Λειτουργός του επανέλαβε την ημέρα και ώρα της ακρόασής του. Στις 8.00 π.μ. της 31 Αυγούστου 1995, ο αιτητής τηλεφώνησε στο Θ. Πετάση ζητώντας του να επικοινωνήσει με το δικηγόρο του. Ο Λειτουργός του υπέδειξε ότι ο δικηγόρος θα μπορούσε αν ήθελε να επικοινωνήσει με το Διευθυντή, εκφράζοντας ταυτόχρονα τη βεβαιότητα πως αυτός θα το διευκόλυνε αν του ζητούσε αναβολή. Το θέμα έκλεισε με την απάντηση του αιτητή “καλά, καλά, θα δω τι θα κάμω”. Ούτε ο αιτητής ούτε ο δικηγόρος του εμφανίστηκαν κατά την ορισθείσα ημέρα και ώρα. Προκύπτει πλήρης γνώση του αιτητή ως προς την ημέρα και ώρα που ορίστηκε προς διεξαγωγή της πειθαρχικής δίχης. Οφειλόταν σε δική του επιλογή η μη εμφάνιση που απέληξε σε διεξαγωγή της διαδικασίας ερήμην του.

Στην απαντητική αγόρευση του αιτητή προβάλλεται ο ισχυρισμός πως ενώ ο κ. Πετάσης πράγματι τον πληροφόρησε για την ημέρα της δίχης, δεν του δήλωσε όσα παρέθεσα αλλά του ανέφερε “αν είναι δυνατό να με δικάσετε την άλλη βδομάδα που θα έχω και ημερήσια καθήκοντα και για να μου δοθεί χρόνος να συμβουλευθώ το δικηγόρο μου”. Και αν έτσι είχαν τα πράγματα δεν βλέπω πως θα διαφοροποιείτο η κατάσταση αφού δεν ήταν ο Λειτουργός που καθόρισε ή που θα μπορούσε να αλλάξει την ημερομηνία της δίχης. Εν πάση περιπτώσει η αγόρευση δεν συνιστά μαρτυρία και δεν θεμελιώνονται γεγονότα διά μέσου της.

Μένει ένα ακόμα θέμα σε σχέση με τις αρχές της φυσικής δικαιοσύνης. Ο αιτητής, κατ’ επίκληση της υπόθεσης **Αντρη Παπαπέτρου ν. Κυπριακής Δημοκρατίας** (1993) 4 Α.Α.Δ. 1030, εισηγήθηκε πως, ούτως ή άλλως, ο Διευθυντής αφού τον βρήκε ένοχο όφειλε να του δώσει εκ νέου την ευκαιρία να εμφανιστεί για να ακουστεί σε σχέση με το θέμα της ποινής.

Δεν μπορώ να συμφωνήσω. Η πιο πάνω υπόθεση διακρίνεται. Ο Διευθυντής Ιατρικών Υπηρεσιών που είχε οριστεί για να δικάσει συνολτικά την υπόθεση, άκουσε την προφορική απολογία της

αιτήτριας για να αποφασίσει σε μεταγενέστερο στάδιο αναφορικά με την ενοχή της ή μή. Μετά ένα περίπου μήνα εξέδωσε την απόφασή του με την οποία βρήκε την αιτήτρια ένοχη και ταυτόχρονα της επέβαλε ποινή χωρίς να της δώσει την ευκαιρία να αναπτύξει τα ελαφρυντικά της περίπτωσης της, κατά παράβαση των ρητών διατάξεων του άρθρου 83 του περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμου του 1990 (Ν.1/90). Εν προκειμένω ορίστηκε ημέρα και ώρα διεξαγωγής της πειθαρχικής διαδικασίας εν είδει δίκης. (Βλ. τον Καν. 11(2) των περί Φυλακών (Υπηρεσία Φυλακών) Κανονισμών του 1948 σε συνδυασμό με τον Καν. 153 των περί Φυλακών Κανονισμών του 1950, όπως τροποποιήθηκαν). Εφόσον εμφανιζόταν και βρισκόταν ένοχος μετά την αξιολόγηση της ένορκης μαρτυρίας που κατά τους Κανονισμούς προσάγεται όταν ρητώς ή εξυπακουομένως ο πειθαρχικά διωκόμενος αρνείται ενοχή, αναμφιβόλως θα είχε το δικαίωμα να ακουστεί προς μετρίασμό της ποινής. Η επιλογή του όμως να μην ασκήσει το δικαίωμά του να εμφανιστεί για να συμμετάσχει στη διαδικασία αφορούσε σε όλο το φάσμα της και δεν επέβαλλε τη διάσπασή της για να του δοθεί εκ νέου η ευκαιρία την οποία αρνήθηκε. Όπως δεν επιβάλλεται τέτοια διάσπαση ακόμα και ποινικής δίκης όταν αυτή, κατά την ποινική δικονομία, διεξάγεται στην απουσία του κατηγορουμένου.

Σύμφωνα με Διαταγή του Διευθυντή των Φυλακών ημερομηνίας 17 Νοεμβρίου 1993 αν οποιοδήποτε μέλος του προσωπικού που βρίσκεται με άδεια ασθενείας, μεταξύ άλλων, “δεν απαντά στο τηλέφωνο όταν αναζητηθεί από τον Φρουραρχο ή τον αρμόδιο αξιωματικό θα θεωρείται ότι απουσιάζει αδικαιολόγητα από την εργασία του ή ότι παραβιάζει την άδειαν ασθενείας και θ’ αντιμετωπίζεται, ανάλογα με την περίπτωση, με βάση τους σχετικούς Νόμους και Κανονισμούς”. Τα γεγονότα, σύμφωνα με τη μαρτυρία, είχαν ως εξής: Στις 15 Ιουλίου 1995 ο αιτητής δήλωσε τηλεφωνικώς ασθενής και ο Αρχιδεσμοφύλακας του Φρουραρχείου προέβη δυο φορές σε τηλεφωνικό έλεγχο. Στις 10.00 μ.μ. το τηλέφωνο του αιτητή κτυπούσε κανονικά αλλά η κλήση δεν απαντήθηκε. Στις 10.40 μ.μ. απάντησε η κόρη του αιτητή και του ανέφερε πως ο πατέρας της κοιμόταν. Στις 27 Ιουλίου 1995 ο υπεύθυνος Αξιωματικός ζήτησε από τον αιτητή να υποβάλει έκθεση γεγονότων αλλά εκείνος αρνήθηκε. Ο αιτητής βρέθηκε ένοχος στις δυο κατηγορίες που του προσάφθηκαν για παρακοή νόμιμης διαταγής κατά παράβαση του Κανονισμού 11(1)(B)(δ). Κατά την πρώτη, ενώ είχε δηλώσει άρρωστος δεν απαντούσε στο τηλέφωνο όταν αναζητήθηκε και κατά τη δεύτερη, επειδή όταν διατάχθηκε να υποβάλει έκθεση γεγονότων, αρνήθηκε να συμμορφωθεί.

Στην αγόρευση για τον αιτητή προβάλλεται η θέση πως η πρώτη κατηγορία δεν θα μπορούσε να στοιχειοθετηθεί ακόμα και πάνω στη βάση της μαρτυρίας που προσάχθηκε. Ζήτησα διευκρινίσεις αν αυτό σήμαινε πως δεν εγειρόταν τέτοιας φύσης αμφισβήτηση σε σχέση με τη δεύτερη κατηγορία και η απάντηση ήταν καταφατική. Δεν προβαλλόταν στην περίπτωση της δεύτερης κατηγορίας λόγος ακυρότητας άλλος από την παραβίαση των αρχών της φυσικής δικαιοσύνης. Ενόψει των πιο πάνω, η προσβαλλόμενη απόφαση ως προς το μέρος της που αναφέρεται στη δεύτερη κατηγορία πρέπει να επικυρωθεί. 5
10

Συμφωνώ όμως πως δεν στοιχειοθετείται η πρώτη κατηγορία. Έχει γίνει αναφορά σε συνταγματικά δικαιώματα που κατ' ισχυρισμόν παραβιάστηκαν, αλλά δε χρειάζεται να επεκταθώ σ' αυτά. Η ίδια η διαταγή της 17 Νοεμβρίου 1993 καθορίζει και τη συνέπεια του να "μη απαντά στο τηλέφωνο" μέλος του προσωπικού που απουσιάζει με άδεια ασθένειας. Θα επαναλάβω για ευκολία πως αυτό το μέλος θα θεωρείται ότι απουσιάζει αδικαιολόγητα από την εργασία του ή ότι παραβιάζει την άδεια ασθένειας και θα αντιμετωπίζεται ανάλογα με την περίπτωση, με βάση τους σχετινούς Νόμους και Κανονισμούς. Δεν βρισκόμαστε μπροστά σε διαταγή για ορισμένη ενέργεια αλλά μπροστά σε προσδιορισμό συγκεκριμένων συνεπειών από την ορισμένη παράλειψη. Σε αντίθετη περίπτωση, θα προέκυπτε και το αν συνιστά την ηθελημένη (willful) παρακοή σε νόμιμη διαταγή της παραγράφου (δ) ανωτέρω, η παράλειψη απάντησης τηλεφωνικής κλήσης από άνθρωπο που φέρεται να κοιμάται. Το κατά πόσο θα εδικαιολογείτο να επέλθουν οι καθορισμένες συνέπειες στην περίπτωση του αιτητή, ενόψει των γεγονότων, δεν είναι θέμα που εγείρεται εδώ. 15
20
25

Η προσφυγή επιτυγχάνει μερικώς. Ως προς την καταδίκη στην πρώτη κατηγορία και την ποινή που επεβλήθη γι' αυτήν, ακυρώνεται. Ως προς το υπόλοιπο μέρος της, επικυρώνεται. Δεν εκδίδεται διαταγή για έξοδα. 30

Διαταγή ως ανωτέρω.